

Силабус курсу

«Сортознавство»

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Освітньо-професійна програма «Агронія»

Рік навчання: 3, Семестр:6

Кількість кредитів: 5
Мова викладання: українська

Керівник курсу

ІІІ кандидат с.-г. наук Бойко Олег Георгійович

Контактна інформація olegboiko77@meta.ua, +380983389185

Опис дисципліни

Метою навчальної дисципліни є вивчення сортового розмаїття с.-г. рослин на основі системи ідентифікації, яка забезпечує точне й об'єктивне визначення сорту, створення сучасної номенклатури видів і внутрішньовидових таксонів для паспортизації генофонду культурних рослин та їх диких родичів з метою обліку, збереження та ефективного використання в селекції.

Структура курсу

Години (лекц./ практ.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/-	Тема 1. Основи сортознавства	Представити історію створення сортознавства. Освоїти сортову сертифікацію, як основу міжнародного комерційного обігу сорту. Методи класифікації сортів. Основні принципи на яких базуються схеми ідентифікації сортів. Сертифікація сортів. Сорти і гетерозисні гібриди, їх виробниче і економічне значення.	Тести, усне опитування.
2/1	Тема 2. Правова основа охорони прав на сорти рослин в Україні	Знати стан і перспективи створення нових сортів с.- г. культур на сучасному етапі. Яку роль виконує Державна інспекція з охорони прав на сорти рослин. Основні положення Закону України "Про охорону прав на сорти рослин". Об'єкт правової	Тести, усне опитування.

		охорони та суб'єкт права на сорт. Набуття в Україні права на сорт. Методи ідентифікації сортів рослин.	
2/1	Тема 3. Сортові ресурси озимих зернових культур	Вивчити видові та сортові особливості пшениці озимої. М'якої та твердої пшениці. Рекомендовані до вирощування сорти пшениці озимої. Ознайомитися з видовим розмаїттям жита, його: походженням, генетичною, морфо-біологічною і господарською характеристикою. Ознаками різновидів і сортів жита. Вивчити рекомендовані до вирощування сорти жита озимого. Тритикале: походження, види (генетична, морфо- біологічна і господарська характеристика). Ознаки різновидів і сортів тритикале. Рекомендовані до вирощування сорти тритикале озимого.	Тести, усне опитування.
2/1	Тема 4. Сортові ресурси ярих зернових культур	Освоїти сортознавство ячменю: походження, види (генетичну, морфо- біологічну та господарську характеристику). Ознаки різновидів і сортові ознаки ячменю. Рекомендовані до вирощування сорти ячменю ярого. Освоїти сортознавство вівса: походження, види (генетична, морфо- біологічна і господарська характеристика). Ознаки різновидів і сортів вівса. Рекомендовані до вирощування сорти вівса.	Тести, усне опитування.
2/1	Тема 5. Сортові ресурси кукурудзи	Ознайомитися з сортознавством кукурудзи: походження, підвиди (генетична, морфо-біологічна і господарська характеристика). Вивчити ознаки різновидів і гібридів кукурудзи, сортові групи кукурудзи їх апробаційні ознаки. Рекомендовані до вирощуванню гібриди кукурудзи.	Тести, усне опитування
2/1	Тема 6. Сортові ресурси зернобобових культу	Вивчити. класифікацію зернобобових культур, їх та відмінності. Основні ознаки для визначення сортів.	Тести, усне опитування. Контрольна робота модуля

		<p>Сортознавство гороху: походження, підвиди (генетична, морфо-біологічна та господарська характеристика). Ознаки різновидів і сортів гороху. Рекомендовані до вирощування сорти гороху.</p> <p>Сортознавство сої: походження, підвиди (генетична, морфо- біологічна та господарська характеристика). Ознаки різновидів, агрогруп і сортів сої. Рекомендовані до вирощування сорти сої.</p>	1.
2/1	Тема 7. Задачі та організація насінництва овочевих культур. Способи отримання чистосортного насіння.	Освоїти теоретичні основи насінництва овочевих культур. Причини погіршення сорту та господарсько- біологічних якостей насіння. Роль добору у збереженні сортової чистоти. Заходи сортового контролю. Техніку виконання апробації. Заходи насіннєвого контролю.	Тести, усне опитування. Тести, усне опитування.
2/1	Тема 8. Апробаційні і сортові ознаки овочевих культур	Вивчити сортові ресурси овочевих культур. Вихідний матеріал для селекції. .. Ознаки овочевих культур їх значення в селекційній роботі. Мінливість і кореляція ознак. Методики виведення сортів	Тести, усне опитування
2/1	Тема 9. Сортознавство капустианих культур	Освоїти систематику капустианих культур. Вихідний матеріал для селекції. Методики виведення сортів. Схема селекції. Апробаційні ознаки. Особливості апробації насінневих посівів. Перспективні сорти капустианих культур	Тести, контрольна робота, усне опитування.
2/1	Тема 10. Сортознавство коренеплідних овочевих культур	Вивчити систематику коренеплідних овочевих культур. Методи селекції. Вихідний матеріал для селекції. Апробаційні ознаки основних коренеплідних культур. Перспективні сорти столових буряків, моркви, петрушки, селери та ін.	Контрольна робота, усне опитування
2/1	Тема 11. Сортознавство цибулевих і пасльонових культур	Освоїти систематику цибулевих культур, видове розмаїття. Методи селекції та вихідний матеріал. Апробаційні ознаки цибулі ріпчастої і часнику. Насінництво цибулинних культур. Перспективні сорти.	Тести, усне опитування

		Систематику пасльонових культур. Методи селекції та вихідний матеріал. Апробаційні ознаки томатів, перців та баклажанів. Перспективні сорти.	
2/1	Тема 12 Сортознавство овочевих культур родини гарбузових	вивчити систематику родини Гарбузових. Методи селекції та вихідний матеріал. Апробаційні ознаки огірків та баштанних культур. Насінництво овочевих культур родини гарбузових. Перспективні сорти.	Контрольна робота, усне опитування
2/2	Тема 13. Сортознавство основних плодових і ягідних культур	освоїти інформацію про розвиток селекції плодових і ягідних культур. Генетичні центри походження плодових культур. Видове і сортове розмаїття. Мінливість і особливості її прояву у плодових культур. Успадкування якісних і кількісних ознак у плодових і ягідних культур	Контрольна робота, усне опитування
2/1	Тема 14. Організація селекційного процесу плодових і ягідних культур	Навчитися помологічному описуванню і апробації сортів плодових і ягідних культур. Організації селекційного процесу. Вирощування селекційного матеріалу плодових і ягідних культур. Прискорення селекційного процесу. Реєстрація нових сортів. Перспективні сорти плодових і ягідних культур	Тести, усне опитування

Літературні джерела

Основна

1. Волкодав В.В. Правове регулювання сортів рослин / В.В. Волкодав. К.: Алефа, 2003. 268 с.
2. Гель І.М. Практикум із прикладної селекції плодових і овочевих культур / І частина. Овочеві культури / І.М. Гель. Львів, 2014. 160 с.
3. Гель І.М. Практикум із прикладної селекції плодових і овочевих культур / ІІ частина. Плодові, ягідні та горіхоплідні культури / І.М. Гель. Львів, 2015. 320 с.
4. Гель І.М. Систематика, ампелографія та селекція винограду / І.М. Гель. Львів, 2015. 90 с.
5. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні. К., 2013. 299 с.
6. Інструкція з апробації сортових посівів. К.: Аграрна наука, 2002. 118 с.
7. Молоцький М.Я. Селекція і насінництво сільськогосподарських рослин: Підручник / М.Я. Молоцький, С.П. Васильківський, В.І. Князюк. К.: Вища освіта, 2006. 463 с.
8. Методика проведення експертизи сортів рослин на відмінність, однорідність та стабільність. Технічні / За ред. Ткачик С.О. К.: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. 177 с.

9. Методика проведення експертизи сортів рослин на відмінність, однорідність та стабільність. Зернобобові та круп'яні / За ред. Ткачик С.О. К.: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. 216с.
10. Методика проведення експертизи сортів рослин на відмінність, однорідність та стабільність. Зернові / За ред. Ткачик С.О. К.: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. 176 с.
11. Методика проведення експертизи сортів рослин на відмінність, однорідність та стабільність. Олійні / За ред. Ткачик С.О. К.: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. 146 с.
12. Насіння сільськогосподарських культур. Методи визначення якості. ДСТУ 4138—2002 ДСТУ 4138-2002 - К.:Держспоживстандарт України, 2003. 181 с.
13. Селекція, насінництво і технології вирощування зернових, колосових культур у Лісостепу України / За ред. В.Т. Колючого, В.А. Власенка, Г.Ю. Борсука К.: Аграрна наука, 2017. 800 с.
14. Сич З.Д., Бобось І.М. Сортовивчення овочевих культур: Навч. посібник / З.Д. Сич, І.М. Бобось. К.:Нілан-ЛТД, 2012. 578 с.
15. Сортознавство. Методичні вказівки до лабораторно-практичних занять для студентів агрономічного факультету / С.П. Васильківський, М.Я. Молоцький, В.А. Власенко, М.В. Лозінський. Біла Церква, 2007. 53 с.
16. Практикум із Сортознавства. Польові, овочеві, плодові і ягідні культури / Видання перероблено і доповнено // І.М. Гель, А.М. Шувар, Г.І. Пиріг, Г.П. Сидорук, Т. Грохольська. Тернопіль, 2022. 208 с.

Допоміжна

17. Цивільний Кодекс України: Верховна Рада України від 16 січня 2003 р. за № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. С. 356.
18. Про затвердження Інструкції про реєстрацію договору про передачу майнового права на сорт і договору про передачу права на використання сорту: Наказ Міністерства аграрної політики України від 21 липня 2003 р. За № 244, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 8 серпня 2003 року за № 698/8019 // Офіційний вісник України. 2003 р. № 33. С. 1807. 12.
19. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з оптової торгівлі насінням: Наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, Міністерства аграрної політики України, Державного комітету лісового господарства України, Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 26 листопада 2003р. за № 124/422/194/201, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 28 листопада 2003 р. за № 1099/8420 // Офіційний вісник України. 2003. № 49. С. 2569.
20. Про затвердження Положення про Українську державну насінневу інспекцію: Наказ Міністерства аграрної політики України від 23 березня 2004 р. за № 97, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 8 квітня 2004 р. за № 452/9051 // Офіційний вісник України. 2004. № 15. С.1075.
21. Про затвердження Порядку атестації суб'єктів господарювання на право виробництва та реалізації насіння та садивного матеріалу, Положення про Державний реєстр виробників насіння і садивного матеріалу: Наказ Міністерства аграрної політики України від 29 травня 2003 р. за № 152, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 15 липня 2003 року за № 741/8062 Офіційний вісник України. 2003. № 36. С. 114. С. 1959.

Інформаційні ресурси

1. Український біологічний сайт / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.biology.org.ua/>
2. Законодавство України / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua/>
3. Державний комітет статистики України / [Електронний ресурс]. - режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Бібліотечно-інформаційні ресурси— [книжковий фонд](#), періодика та фонди на

електронних носіях бібліотеки ЗУНУ, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України.

6. Електронні інформаційні ресурси мережі інтернет з переліком сайтів:

Wikipedia.org

WWW.pdfactory.com.

[https://sops.gov.ua/uploads/page/international :///C:/Documents%20and%20Settings/User](https://sops.gov.ua/uploads/page/international:///C:/Documents%20and%20Settings/User)

http://inb.dnsgb.com.ua/2010-1/10_shelepov.pdf

http://inb.dnsgb.com.ua/2010-1/10_shelepov.pdf

[https://www.google.com/search?q=Сортознавство+ягідних+культур%3A+арпvc%2C+малина%2C+смородина%](https://www.google.com/search?q=Сортознавство+ягідних+культур%3A+арпvc%2C+малина%2C+смородина%2C)

<https://www.google.com/search?q=сортознавство+польових+культур&rlz>.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ)	Разом
30	40	30	100
1. Опитування та тестування під час занять - 60 балів (6 тем по 10 балів) 2. Модульна контрольна робота - 40 балів	1. Опитування та тестування під час занять - 80 балів (8 тем по 10 балів) 2. Письмова робота 20 балів	1. Написання КППЗ (вибір теми, складання плану, написання роботи) - 60 балів 2. Захист КППЗ = 30 балів 3. Оцінка за тренінг = 10 балів	100%

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (–10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Дотримання академічної доброчесності студентами передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. За порушення академічної доброчесності передбачене повторне проходження оцінювання.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом